

Waddenexcursie

R. Sluys

Dit jaar vindt de "Waddenexcursie" plaats in het weekeinde van vrijdag 5 t/m zondag 7 september en gaat naar Schiermonnikoog

Het vertrek met de touringcar van de firma Brouwer vindt plaats op vrijdagmiddag 15.00 uur uit Noordwijk, terwijl de terugkomst zondagavond zal zijn.

Voor beide dagen zijn er excursies gepland. Zaterdagmorgen gaan we, in groepen vertrekkend vanuit de boerderij van de familie Talsma, de vogels en de specifieke flora bekijken. Bij terugkomst is iedereen vrij.

De zaterdagavond zal weer het tijdstip zijn van de enige echte "Waddenquiz". 's Zondags heeft u de keuze: Op eigen gelegenheid de natuur en/of cultuur van het eiland te verkennen, of in groepjes, o.l.v. een excursieleider, de vogel- en/of plantenbevolking van het eiland te ontdekken.

Op het eiland is de mogelijkheid aanwezig om fietsen te huren, maar op zaterdagmorgen vindt de excursie voor **alle** deelnemers te voet plaats.

De kosten bedragen ongeveer f110,-. Leden kunnen zich opgeven door dit bedrag over te maken op Gironummer 2573795 t.n.v. Penningmeester Vogelbescherming Noordwijk onder vermelding van **Waddenweekend**.

U kunt zich tot 15 augustus opgeven, waarbij wordt vermeld dat het maximum aantal deelnemers 50 bedraagt en dat de inschrijving plaatsvindt bij volgorde van aanmelding.

Natuurlijk krijgen alle deelnemers nog nadere informatie, waaronder de exacte tijd en plaats van vertrek. Indien u nog vragen heeft kunt u zich in verbinding stellen met Rien Sluijs. Telefoon: 071-3610945

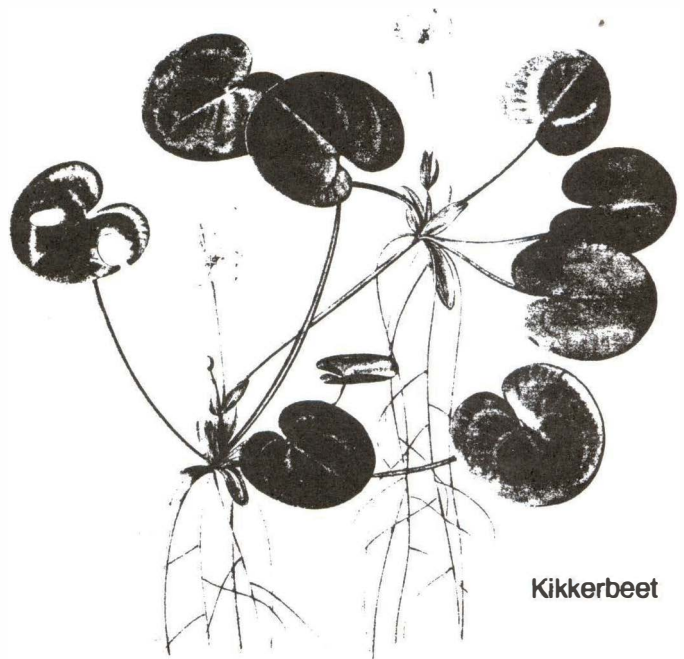
Natuur op golfbanen

Jelle van Dijk

Natuur en golfbanen hoeven elkaar lang niet altijd te bijten. Op een ruim aangelegde golfbaan kunnen veel planten en dieren voorkomen. Op het uitgestrekte terrein van de Noordwijkse Golfclub in de Noordduinen zijn buiten de greens en de fairway's fraaie vegetaties te bewonderen. Hierbij moet wel bedacht worden dat deze botanische rijkdom er niet is dankzij de golfbaan, maar ondanks de golfbaan! Vergeleken met de vroegere toestand van het terrein treffen we nu nog slechts (gelukkig fraaie) restanten aan. Ook het gebruik van bestrijdingsmiddelen op de fairway's, soms zelfs bij windkracht 6, draagt hier beslist niet bij aan het behoud van de natuurwaarden in de naaste omgeving. Bovendien moeten jagers er zorg voor dragen dat de konijnenstand laag blijft en dat kraaien zich niet laten zien. Bij zo'n anti-kraaienactie werd enkele jaren geleden ook een sperwerwijfje van het nest geschoten.

Een beter voorbeeld van natuur op een golfbaan is te zien op het golfterrein van ESTEC aan de Zwarteweg. Onder leiding van greenkeeper Willem Smit is deze baan omgevormd tot een vooral botanisch verrassend rijk terrein. Moerassige laagten werden aangelegd en er werden poelen met langzaam oplopende oevers gegraven. De bijzondere bodemgesteldheid met zand, klei en schelpen heeft een gevarieerde vegetatie doen ontstaan. Met behulp van permanente kwadranten wordt de vegetatieontwikkeling bijgehouden.

In 1996 verscheen een boek onder de titel: Handboek natuur op golfbanen. Dit boek is uitgegeven door de Nederlandse Golf Federatie en het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. De prijs bedraagt f50,- en het boek is aange-

Kikkerbeet

schaft voor de Jan Verwey Bibliotheek. Medewerking verleenden de Vlinderstichting, de Grontmij en de Werkgroep Recreatie en Toerisme van de Landbouwuniversiteit Wageningen.

Het boek maakt duidelijk dat er bij de inrichting van een (ruim!) golfterrein veel mogelijk is. Dat geldt met name voor het scheppen van leefgebieden voor vlinders, libellen en amfibieën. Uiteraard is dit slechts mogelijk bij de aanleg van poelen, ruige graslandjes en kleine bosschages.

Vijftig ha voor een 18-holes baan wordt het absolute minimum genoemd. Goed aangelegde golfterreinen kunnen worden ingepast in de Ecologische Hoofdstructuur van Nederland. In open agrarische gebieden kunnen ze zelfs een belangrijke schakel in een ecologische verbindingzone vormen. Gepleit wordt voor het medegebruik door wandelaars en zelfs fietsers. Dit zal volgens de samenstellers de maatschappelijke acceptatie aanzienlijk verhogen. Ook zal bij de financiering dan een beroep gedaan kunnen worden op verschillende subsidie-regelingen.

Smient

Of dit laatste erg realistisch is, valt te betwijfelen. Veel golfterreinen in ons land zijn slechts toegankelijk voor leden die veelal na ballotage worden toegelaten. Daarnaast zijn vooral de laatste jaren golfbanen ontstaan waar iedereen die dat wil, lid kan worden zolang er nog plaats is. Het is vrijwel ondenkbaar dat terreinen als van de Noordwijkse Golfclub of van de Haagse Golf- en Countryclub voor publiek zullen worden opengesteld. Dat het wel anders kan bewijst de situatie in Zweden. Veel vogelaars kennen de golfbaan van Falsterbö op het uiterste zuidpuntje van Zweden. In het najaar passeren hier duizenden roofvogels. Vogels waarnemen en golfsporen gaan hier gewoon samen. Op

weg naar het observatiepunt staan bordjes met opschriften als: Pas op, ballen van rechts. Verder is het gebruikelijk dat de golfers rustig (typisch Zweeds) wachten tot het groepje vogelaars de fairway is overgestoken. Een dergelijke combinatie van golfsport met andere vormen van recreatie zie ik in Nederland nog niet zo snel tot stand komen. Het boek gaat ook in op het voorkomen van vogels op golfbanen. Door poelen aan te leggen lokt men Waterhoen, Meerkoet en wellicht nog een Knobbelswaan. Een rietzoom langs de waterkant kan Kleine Karekiet, Rietgors en Rietzanger aantrekken. De samenstellers van het boek zijn bij SOVON te rade gegaan om deze paragrafen body te geven. Gepleit wordt voor het laten staan van overjarig riet en het stimuleren van rijke oevervegetaties. Zelfs het voorkomen van de Noordse Woelmuis wordt in dit verband genoemd. Dat je bij een paar rietstengels niet direct vogels moet verwachten wordt nadrukkelijk aangegeven. De oppervlakten rietveld die nodig zijn om bepaalde soorten op de golfbaan te krijgen, zijn eerder aan de ruime dan aan de krappe kant.

Natuurlijk is er met de aanleg van bosjes ook veel te bereiken. Voor de golfers kan dit ernstige problemen opleveren, maar voor de vestiging van struweelbroeders op de golfbaan zijn ze onmisbaar.

Het Handboek is heel duidelijk over het voorkomen van weidevogels. Bij de aanleg van een golfbaan in een graslandgebied zullen typische weidevogels als Kievit en Grutto verdwijnen. Voor deze soorten is een golfbaan te onrustig, terwijl het graslandareaal teveel versnipperd is. Hieraan kan worden toegevoegd dat dit natuurlijk ook geldt voor de vogels die in de wintermaanden de graslanden bevolken zoals Smienten en Goudplevieren.

Het is te hopen dat dit Handboek doordringt tot allen die te maken hebben met het beheer en de aanleg van golfterreinen. Op ruim opgezette terreinen kan veel gedaan worden waarmee vooral de levenskansen voor planten, insecten en amfibieën sterk verbeterd kunnen worden. Voor vogels ligt het wat moeilijker omdat die meer ruimte nodig hebben.

Tenslotte nog een opmerking over Polder Hoogeweg. Dit gebied is met afstand het belangrijkste weidevogelgebied van de regio. De aanleg van een golfbaan zal in dit gebied ongetwijfeld gepaard kunnen gaan met de komst van organismen die hier tot nu toe onbekend waren. De betekenis als weidevogelgebied zal echter geheel verloren gaan. Gelukkig laat dit Handboek daar geen enkel misverstand over bestaan.